

Marka Lipold.

V Mozirji (Prassberg) je bilo 29. dan Grudna p. l. opravilo v dolg spomin temu kraju: bil je pogreb Marka Lipolda, Mozirskiga teržana in svobodnika (Freissass), podružniškiga odbornika c. k. štajarske kmetijske družbe i. t. d.

Njegova vrednost je bila tako občno spoznana, da se je k njegovimu pogrebu toliko ljudi steklo, ko ob zapovedanih praznikih k božji službi. Razen dveh duhovnov iz njegove narbliznjiši zlahte, se jih je še dvanajst zbralo, cerkvene obhajila opraviti in ga spodobno k grobu spremiti. Treba je v posnemo nekaj njegoviga življenja oznaniti.

Lipoldova hiša je že od nekdanj učenosti in izobraženju vdana. Markovi starši so vse svoje otroke dobro izučiti dali, vsakiga za stan, kateri se mu je vidil od previdnosti odločen. Dva brata rajniga sta duhovna, oba slovita fajmoštra gosp. Franc, in gosp. Jožef znani pevec in pesnik. V znanostih latinskih šol sta bila od lastniga strica, učeniga mašnika podučena. Marka je bil v Terst in Laško Reko poslan, se kupčijstva zučiti. Lahko bi bil v ptujih krajih svojo srečo našel, pa ljubezen do domačije ga je nagnila, domače hišovanje prevzet. Bil je vselaj velik prijatelj svojiga kraja, sosebnost Mozirske srenje. Pravi čuvaj Mozirskiga terga je bil ob francoski vojski. Léta 1809 je Francozu 1200 srebernih goldinarjev naštel, da je Mozirje brez škode ostalo. Ob času dragine in hude lakote je svoje zaloge in žitne shrambe odperl, in za nisko ceno, in še na upanje svoje rojake z žitom preskerbel. Po njegovi skerbi je bila Sovina obravnana za kupčijo na Hrovaško, Slavonsko in celo na Turško. On je vzrok, da je toliko dnarstva iz spodnjih krajev v Gorogranske okolice za les prišlo, in še pride. — Pri vstavi kmetijske družbe na Štajarskim so bile njegove zasluge za Gorogranske kraje tako znane, da je bil kmalo v začetki za uda te družbe in za odbornika v Mozirski podružnici odbran. Njegova hiša je bila za zbornico cele velike podružnice odločena, in je bila ob zborih večkrat s pričijočnostjo Njih Cesarske Visokosti, Samiga svetliga Nadvojvoda Joana počesena. Velik podpornik te družbe je bil noter do svoje smerti, veliko dobrega je v svoj kraj vpeljal, veliko koristniga kmete naučil. Njegovi sveti, njegovi sostavki v kmetijskim obziru so bili od visokiga predsestva vselej visoko cenjeni: perimik „der wackere Lipold“, je od predsestva dobil. — Ko šolski oče je Mozirsko šolo blagodarno podpiral: cele jerbese nove obleke je k vsaki šolski skušnji poslal, da je bilo vsako leto po 20 ubogih pa pridnih otrok z novo obleko oskerbljenih, vsim drugim je velike darove v dnarjih poklonil. Pač je bil vreden že na tem sveti kakiga spoznanja, in po pravici se mu je svetinja zaslug za domačijo podelila.

Pri tej obširni skerbi pa ni perve skerbí za svoje domače, za svojo hišo pozabil. Čvetero otrok, ki so mu odrasli, je hvale vredno odredil: vsi so lepo oskerbljeni: hčer je k dobri hiši omožil, tri sine je dal v šole, eniga, svojiga naslednika na domu, kupčijstva, dva za deželo, katerih se je eden bogoslovja zučil in služil altarju, drugi pravdo- in rudoslovje, in je v službi na samim Cesarskim dvoru na Dunaji. V cerkvi ga ni nikdar manjkalo, tudi če je bolehal, se je k božji službi — če tudi s težavo zvelkel.

Ko je tedaj pred enim mescom nevarno zbolel, je še le bilo prav viditi, koliko se njegova vrednost cení. Sina, duhoven in rudar, sta od daleč k njegovi bolniški postelji pritekla, akoravno sta se teško ed svojiga mésta odmaknila. Vsih čvetero otrok je noč in dan pazilo, očetu streglo, in si iz vse moči prizadevalo, drago življenje mu kaj zljajšati, ali ko bi bilo mogoče, ga zdaljšati. Pa k njih grozni britkosti je 27. dan Grudna

1846 v svojim 65 leti sklenil. Gospod Jožef Gospodarič, Mozirski kaplan, so pri pogrebu besedo večniga življenja obilnim zboru v živo govorili, rajniga dela rojakam v zgled in posnemo razstavili. Po tej pridigi in po nekterih drugih zanesljivih virih je ta sostavk zložen.

En poslušavec.

Juri Cúkala.

Ravno danes je tri leta, ko je Gomiljska fara poverh obhajanja prečastitiga Rojstva Gospodoviga vse posebno cerkveno opravilo iméla. Moža so nesli h pokopu, ki bo, ne le vsakimu Gomiljanu, ampak še premnogimu iz stranskih far vedno v blagim spomini ostal, dokler zdanji rod ne prejde. Mislim, še pozneje veke se bo poštopavno od njega pripovedovalo.

Sveti dan 1843 je zemlja verliga Gomiljana v svoje krilo zakrila; de mu jih je malo enakih, je že marsikteri stranski potém djal. Ta verli mož je bil Juri Cúkala.

Komaj je on mož po serci Božjim, on, ljubljenc ljudi, oči zatisnil, je šla ta zgodba ko ogenj od hiše do hiše, od sela do sela — še daleč čez mejnike Gomiljske fare, in je vsako serce globoko zadéla. Povsod so solze tekle, solze žalosti, ga ne več na zemlji viditi, združene s solzami sladke tažbe, ga v srečnim kraji svetiga raja véditi. Svete Bile dan se drugiga ni govorilo, ko od Jurja Cúkala, vsak je hotel véditi, kedaj de bo njegov pogreb, vsak mu je želel poslednje spoštovanje, poslednjo ljubezen skazati. En glas je bil, da mora Sveti Dan pred desetim opravilam pogreb biti, ena želja, da cela srenja do njegove hiše po-nj gré, in ga do mertviša spodobno spremi. In ta želja se je spolnila: ljudi se je nabralo, da le redko h katerimu pogrebu toliko. Goreče molbe, polne vere, upanja, ljubestni so glasno spremljale rezno petje „Miserere“. Na mertviši je bilo vse ginjeno. Sivi starčki so si solze iz oči brisali, kakor de bi vsak bil svojiga sina zgubil. Modre žene so žalovale, kakor de bi njih vsaka bila svojiga sina do groba spremila. Ljudje sredne starosti so zdihovali, kakor de bi vsak bil brat ali sestra rajniga, tudi otroci so z odrašenimi jokali, in s tremi zapušeni hčerkami rajniga žalovali, kakor de bi vsim malim bila smert očeta vzéla. Iz vsih serc so goreče molitve k svetim nebesam puhtéle, ne toliko za rajniga, zakaj zdélo se je vsakimu, da rajni molitve ne potrebuje, le bolj za se, da bi vsakiga poslednja ura bila takó sladka, vsakiga odhod bil tako srečen, ko rajniga.

Kaj je počel ta mož? Kaj je bil, da se je njegov spomin takó glaboko v toliko serce vtisnil?

Velika zmota je sploh med ljudmi, da mislijo, le v visokim stani bi bila sreča, le imenitne dela bi storile človeka slavniga. Tudi nizek stan, tudi navadne dobre déla, ki jih je spolniti vsakimu mogoče, storijo človeka srečniga, slavniga. Juri Cúkala je bil mož niskiga stanu. Majhno zemljiše pa pošteno rokodelstvo je bilo vsa zaloga njegove sreče. Kolarstvo je pridno rabil, pošteno tavernal, in s tem si je pripomogel, da je pred svojo rano smertjo ženi in otročičam lepo hišico pozidal, in še precej premoženja zapustil. Še le 42 lét je bil star, ko ga je Bog iz tega sveta poklical, pa kjer je bilo potreba kaj spoznati, skleniti: niso možje lahko dokončali, da bi se ne bili popréj z Jurkam posvetovali. Ni sicer znal ne pisati ne brati, ker ni bilo v njegovih otročjih letih prilžnosti, se tega naučiti: pa domača razumnost, dobro odkrito serce, tenjka bogaboječnost so to zgubo obilno domestile, one so bile vir njegove slavnosti. Velik prijatelj šole je bil, sosede za njo vnemal, in fajmoštra in šolskiga učitelja pri vsih njunih dobrih naklepih pridno podpiral. Zavoljo njegove povsod hvaljene poštenosti so ga radi oskerbnika vdov